

Beslut 2009/14

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. En präst har genom sina uttalanden på en internetsajt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha och ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. De uppgifter som har framkommit kan läggas till grund för prövningen i ärendet oavsett om internetsajtens personuppgiftsansvarige verkligen haft rätt att lämna ut dessa enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204).

31 kap. 12 § kyrkoordningen

A, som var anställd som komminister på halvtid i X församling i Y stift, anställdes år 2004 som vikarierande kyrkoherde i församlingen. Vikariatet upphörde den 1 juli 2008. Samma dag erhöll han en tjänst som komminister på halvtid i Z och Å församlingar i Y stift. Han sade upp sig från denna tjänst per den 1 november 2008 med tre månaders uppsägningstid och var tjänstebefriad under uppsägningstiden.

Förutvarande kyrkoherden i Z och Å församlingar, B och nuvarande kyrkoherden i Ä församling, C, anförde i anmälan till domkapitlet den 2 oktober 2008 att A på internetsajten 7Ehimlen uttalat grova sexistiska och kränkande omdömen om människor. De gjorde vidare gällande att A utöver lön tagit ut ersättning vid olika förrättningar.

I domkapitlets redovisning av utredningen i ärendet har följande antecknats.

Internetsajten 7Ehimlen

Internetsajten 7Ehimlen är en mötesplats för kristna som vill träffa nya vänner eller finna en livskamrat. A har varit medlem ett par år i omgångar men har enligt innehavaren av sajten, D, stängts av flera gånger efter att ha gått över gränsen till vad som kan accepteras när det gäller språkbruk. Andra medlemmar har reagerat på A:s grova språk. Det framgår att A vid något tillfälle berättat på sajten att han arbetar som kyrkoherde samt att han gjort vissa uttalanden om att han är präst eller arbetar i Svenska kyrkan. Med anledning härav tog D kontakt med C. Under tiden den 24 – 29 juli 2008 har A på Internetsajten 7Ehimlen gjort följande uttalanden:

- a) "Herregud ... vad väger Du? Du ser ju ut som skäggiga damen. Har Du löständer eller har Du opererat käken?"
 - b) "Fan har Du fotograferat dig genom.. ett fisköga? Du ser ju så jävla nördig ut. Är du handikappad?"
 - c) "Du måste svara fort, för... jag har inte många dagar kvar. Jag vill inte betala för att vara tillsammans med en massa kristna fårskallar. Kram på dig din lilla halvneger."
 - d) "Har du aldrig tänkt på att banta? Du verkar vara ganska hårt pumpad."
 - e) "Du ser grym ut . . och du måste vara en jävla kamelryttare. Vad gör du i vårt vackra Norge????? f) "Hej. ..du ser ju helt normal och påsättbar ut. Naturlig, söt och våt och kåt. Jag blir jättekär i dig."
 - g) "Svårt att tro att Du ska få barn.., du ser ju helt missbildad ut. Sitter du i rullstol eller????? Eller har du opererat halsen? "
 - h) "Du ser ju rätt... sönderknullad ut. Du måste vara desperat som Du ser ut. Jag tror inte att du har något mos i vecket. Helt torrt. Det syns på Dig. Jätetråkig ser Du ut. Du får nog köpa sex."
 - i) "Kommer Du från Indien? Tänkte; Gud vilken stor näsa Du har. Trodde först det var en lösnäsa."
- A har vid samtal med domkapitlets domarledamot E och stiftsjuristen F erkänt att han gjort de aktuella uttalandena på internetsajten 7Ehimlen, även om han inte kan minnas att han skrivit precis allt. Dock ifrågasätter han inte att det är han som skrivit inläggen. Han har uppgett att han skäms alldeles förskräckligt och anser dessa vara mycket omdömeslösa samt att han bara kan beklaga och be om ursäkt för dem. Han har tillagt att uttalandena är tillkomna under alkoholpåverkan och skickade hemifrån och inte från arbetsplatsens dator samt att dem han chattat med är vuxna personer och inga barn.

I slutskedet av domkapitlets beredning av ärendet ingav A kopia av ett mejl han fått från

Datainspektionen. I mejlet anför juristen vid Datainspektionen K följande:

"Av 7Ehimlens Personuppgiftspolicy under stycket Personlig integritet framgår bl.a. följande: '7Ehimlen säljer eller lämnar inte vidare dina personliga uppgifter till tredje part.' Av din fråga framgår att ägaren till webbsajten lämnat ut information till kyrkoherdar som sedan vidarebefordrats till Domkapitlet. 7ehimlen har därigenom lämnat ut dina personuppgifter till tredje part i strid med sin Personuppgiftspolicy och detta har orsakat dig skada och kränkning av din personliga integritet. 7Ehimlen drivs av Sjundehimlen AB som därmed är personuppgiftsansvarig. Av 48 § personuppgiftslagen framgår att den personuppgiftsansvarige ska ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag har orsakat. Du kan därför vända dig till Sjundehimlen AB med ett skadeståndsanspråk."

Ersättning utöver lön

A har vid förrättningar i andra församlingar än Å, Z och Å vid flera tillfällen utöver lön mottagit ersättning av enskilda. Detta har skett även i Å församling vid två tillfällen under hösten 2008.

A har vid det ovannämnda samtalet med E och F uppgett att han vid två tillfällen mottagit pengar vid förrättningar i Å församling, dels 1 000 kr från brudparet vid en vigsel på tyska, dels 1 000 kr från brudparet vid en vigsel på engelska. Vidare har han uppgett att han vid förrättningar i andra församlingar än där han varit anställd fått ersättning för resekostnader och arvode samt att det kan röra sig om någon tusenlapp per tillfälle, vilket han anser sig ha rätt till eftersom det skett på hans fritid och inte inkräktat på hans arbete.

Domkapitlet gav A tillfälle att inkomma med skriftligt yttrande innan beslut fattades i ärendet.

A anförde i yttrande bl.a. följande: "Jag har aldrig tagit emot ersättning av enskilda utöver lön i andra församlingar!!! M a o, de gånger jag blivit ombedd att förrätta, dop, vigslar och jordfästningar i andra församlingar/pastorat, så har jag aldrig varit förordnad som präst i dessa. Det faller ju på sin egen orimlighet, att man både skulle tagit ut lön och dessutom ersättning av enskilda, som önskar ha mig som präst.... Jag har endast tagit ut ersättning vid två tillfällen i Å och det var i samband med en vigsel på tyska. Jag tog ut 2 400 kr av vilka jag behöll 1 000 kr själv... . Den andra gången var då jag hade en vigsel på engelska då jag fick 1 000 kr i ett kuvert Dessa tillfällen har jag heller inte stuckit under stol med. Nu hoppas jag att rättvisan ska segra. Jag har tagit på mig 7Ehimlen, men jag ska inte behöva ta på mig mer än vad jag är skyldig till ... Nu sätter jag punkt och beklagar än en gång mitt handlande på 7Ehimlen och den skada jag genom detta åsamkat Kyrkan."

Domkapitlet i Y stift beslutade den 23 april 2009 att förklara A obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst.

I sitt beslut redogjorde domkapitlet för innehållet i 31 kap. 12 § kyrkoordningen samt anförde följande: "A prästvigdes år 1972. Ett av de prästvigningslöften, som då gällde löd: 'Viljen I desslikes så ställa edert levern, att det varder till föredöme för var man och ingen till anstöt?'

A:s aktuella uttalanden på internetsajten 7Ehimlen har kommit till domkapitlets kännedom. Även om det skulle visa sig att D inte haft rätt att lämna ut dessa och att Sjundehimlen AB därför skulle kunna bli skadeståndsskyldig mot A finner domkapitlet – i den nu uppkomna situationen – sig inte kunna underlåta att lägga uttalandena till grund för en prövning i ärendet.

A har erkänt att han gjort uttalandena. Dessa, som har skett vid flera tillfällen, är synnerligen kränkande och vittnar om en anmärkningsvärd omdömeslöshet. De återspeglar också en sexistisk och rasistisk människosyn. De har därför i avsevärd mån skadat det anseende en präst bör ha. Hans agerande står också klart i strid med det ovan refererade prästlöfte som han avlagt. Kravet på en prästs leverne innebär att denne inte kan skilja levernet från det genom vinningen livslånga uppdraget. Detta medför att det saknar betydelse för bedömningen om han vid tillfällena var i tjänst eller inte samt om de aktuella uttalandena gjorts hemifrån eller från arbetsplatsens dator. Att han, som han själv uppgett, varit alkoholpåverkad vid tillfällena innebär på inget sätt att hans agerande är ursäktligt. Enligt domkapitlets uppfattning är A uppenbart olämplig för sitt uppdrag som präst. Hans beteende har varit grovt klandervärt och domkapitlet finner därför att han skall förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst utan föregående skriftlig erinran eller prövotid. Enligt domkapitlets uppfattning skulle det närmast te sig stötande om en präst, som agerat på det sätt som A gjort, skulle tillåtas behålla rätten att utöva kyrkans vinningstjänst.

Vad gäller de ersättningar som A mottagit från enskilda hänvisar domkapitlet till PASTORALA RÅD, utfärdade av Biskopen i Y stift i december 2005, av vilka framgår att 'den som vigts till kyrkans vinningstjänst ej får sträva efter att själv erhålla pengar, gåvor eller testamenten eller på annat sätt

skaffa sig fördelar från enskilda eller grupper.' Av samma pastorala råd framgår vidare att en präst bör utföra uppdrag i enlighet med de allmänna pastorala riktlinjer som gäller lokalt. Utredningen visar att A inte alltid följt dessa råd. Detta har varit såväl olämpligt som klandervärt. Det är också anmärkningsvärt att han inte ens förefaller förstå de svårigheter som kan uppstå när präst tar emot ersättning direkt från enskilda. Domkapitlet finner dock att hans agerande i detta avseende inte är så allvarligt att det kan ligga till grund för en obehörigförklaring. Även om skriftlig erinran eller prøvotid skulle kunna vara aktuell kan någon sådan åtgärd nu inte vidtas eftersom A redan förklarats obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst."

A har överklagat domkapitlets beslut och yrkat att det ska upphävas.

A har till stöd för överklagandet anfört följande: "Anledning till överklagandet är, att beslutet, som grundar sig på en anmälan av internetsajten 7Ehimlen och innehavaren D, tagits, trots att man i rättspraxis ej får ta hänsyn till information, som inkommit på olaglig väg t.ex. telefonavlyssning eller kameraövervakning som ej är godkänd av domstol. Datainspektionens jurist K skriver bl.a. i ett svar till mig att, '7Ehimlen har därigenom lämnat ut dina personuppgifter till tredje part i strid med sin Personuppgiftspolicy och detta har orsakat dig skada och kränkning av din personliga integritet. Av 48 § personuppgiftslagen framgår att den personuppgiftsansvarige ska ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag orsakat. Du kan därför vända dig till Sjundehimlen AB med ett skadeståndsanspråk'. Alltså struntar domkapitlet i vad som ovan anförts trots att E, var med när beslutet togs och som borde ha begärt att uppgifterna från 7Ehimlen skulle lämnas utan beaktande.

Jag prästvigdes i december 1972 och har under hela min tjänstgöringstid aldrig varit föremål för domkapitlet, utan varit skötsam och arbetsvillig. 1992 blev jag anställd som komminister på 50 % i Å, vilken syssla jag hade parallellt med en tjänst som gymnasielärare till november 2004 då min kyrkoherde fick en stroke. Fr.o.m. nov. 2004 t o m 30 juni 2008 har jag skött såväl kyrkoherdetjänsten som min egen halvtid som komminister och därigenom har Å församling kunna spara avsevärda belopp. Fr.o.m. nov. 2004 har jag också successivt trappat ner min lärartjänst och blev avtackad i juni 2007, en tjänst, som kh C uppger att jag 'behöll förmodligen t.o.m. vårterminen 2008.

Den 1 juli 2008 anställdes en ny kyrkoherde och jag fick gå tillbaka till min komministertjänst om 50 %. Eftersom jag kände mig frisk och stark, så sökte jag under våren 2008 en 50 % komministertjänst i grannpastoratet Z, vilken jag fick och tillträdde 1 juli 2008.

Då kyrkoherdarna skulle ha semester under juli, så blev jag vik. kyrkoherde i båda pastoraten.

Arbetsbelastningen blev tung med bl.a. tre huvudgudstjänster varje söndag, många jordfästningar och vigslar. Jag fick sömnproblem och drack vin för att kunna sova och det är under just denna tid, 24 - 29 juli 2008 som jag gjort de uttalanden på 7Ehimlen vilka jag skäms över och tar avstånd ifrån.

Det har varit en svår tid fr.o.m. den 19 sept. 2008 då jag t.o.m. innan avslutad semester möttes av en mängd anklagelser: 7Ehimlen, otrohet, tagit betalt i tjänsten och att det inte flutit in gåvomedel som förr + att man ville ha tillbaka 26 000 kr dvs. jag hade under juli månad fått ut dubbla löner, som jag tog emot i god tro och disponerade. Man kritiserade bl.a. min livsföring, språk etc. Betr. min livsföring, så kan jag meddela, att jag är lyckligt gift med samma kvinna sedan år 1967.

Allt detta resulterade i högt blodtryck och jag tog därför kontakt med pastoratens företagsläkare som sjukskrev mig. - - -

Allt detta ledde till att jag tvingades säga upp mig - - -. Så jag 'sa upp mig' fr.o.m. 1 nov. 2008 och under uppsägningstiden nov. 2008 till jan. 2009 var jag arbetsbefriad.

Så blev jag pensionär den 1 feb. 2009 och då började det plötsligt hända saker. Dessförinnan hände det absolut ingenting; inte ett telefonsamtal, inte ett brev, förutom det stöd jag fått från församlingsbor i X, där jag varit omtyckt och efterfrågad. Man kan undra hur det står till med personalvård i svenska Kyrkan. Det dröjde alltså sex månader från det att anmälan kom in till domkapitlet och till jag hörde något.

Så blev jag kallad till samtal med E och stiftsjuristen F den 11 febr. - - - Sedan hände ingenting förrän jag uppmanades att yttra mig skriftligt om ärendet senast 8 april vilket jag också gjorde.

I samband med detta talade jag med några som undrade hur dessa uppgifter kunnat komma till domkapitlets kännedom. Därför mailade jag till Datainspektionen - - - och fick ett snabbt svar - - -, vilket jag omg. vidarebefordrade till Domkapitlet, eftersom mitt ärende skulle behandlas den

23. Så kom beslutet efter nästan åtta månaders lidande och ovisshet: Domkapitlet förklarar enligt 31 kap. 12 § 1 p och 4 p kyrkoordningen A obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. Jag blev, liksom

många andra – såväl präster som jurister – förvånad över domkapitlets beslut - - -. Det finns ju två alternativ till: tre års prøvotid och skriftlig varning.

Att sluta som präst på detta sätt efter 36 års klanderfri prästtjänst och i en ålder av snart 67 år känns naturligtvis inte bra och jag undrar var den förlåtande aspekten finns? Betr. ev skadestånd från 7ehimlen, så har jag överlämnat det ärendet till - - - advokatbyrå. Jag överväger även att göra så med uttalanden från kh C då jag beskylls för att ha förskingrat gåvomedel.

Det har varit så många svepande anklagelser i detta ärende och när det ska få sin epilog, så är det egentligen bara 7Ehimlen som står kvar och det är ju p g a denna sajt, som lämnat ut uppgifter felaktigt, som jag blir förklarad obehörig. - - -"

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Elisabeth Palm, Kenneth Nordgren, Hans-Olof Hansson, Sture Johansson och Bengt Peterson) anförde i beslut den 22 juni 2009:

Bestämmelser om obehörighetsförklaring av präster finns i 31 kap. 12 § kyrkoordningen. 2003 års kyrkomöte beslutade att införa alternativa påföljder till obehörighetsförklaring att utöva kyrkans vinningstjänst. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2004. Av kommentarerna till bestämmelserna framgår följande (se KsSkr 2003:7 s. 52 ff. och Kr 2003:2 s. 79-80). Förutom obehörighetsförklaring kan domkapitlet numera besluta om en treårig prøvotid för fortsatt behörighet eller att tilldela prästen en skriftlig erinran. Alternativet utesluter inte varandra, utan är snarast kompletterande instrument för domkapitlets tillsyn. Prövotid är dock att anse som en mer ingripande åtgärd än skriftlig erinran. Ett uttalat motiv till ändringarna har varit att det ska finnas mellanformer mellan att besluta om obehörighetsförklaring och formellt inte ingripa alls från domkapitlets sida, är att det har funnits situationer när obehörighetsförklaring bedömts som alltför långtgående men det inte heller varit tillfredsställande att ingen tydlig åtgärd kunnat vidtas. Det ska ställas samma krav på beslutsunderlaget oavsett vilken form av ingripande det är fråga om. De förhållanden som redan enligt tidigare bestämmelser visar på uppenbar olämplighet ska kvarstå som grund för ingripanden från domkapitlets sida.

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen, får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst, besluta om prøvotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om denne

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vinningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under själavårdande samtal,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vinningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Om domkapitlet beslutar om prøvotid ska den pågå tre år. Om prästen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig. Bestämmelsen anger inte längre att det skall vara fråga om en "uppenbar olämplighet" för att ingripande ska kunna förekomma. Istället anges vilka förhållanden som visar på olämplighet. Är det fråga om beteenden som kan anses grovt klandervärda är ett beslut om obehörighetsförklaring, utan föregående prøvotid, den adekvata åtgärden.

De två första punkterna i bestämmelsen är kopplade till prästens vinningslöften. Syftet med den fjärde punkten är att markera att kyrkan ställer krav på dem som utövar vinningstjänsten, inte bara i själva utövningen av tjänsten utan också i det privata livet.

A har vidgått att han uttalat sig på internetsajten 7Ehimlen enligt vad domkapitlet har redogjort för i sitt beslut. Överklagandenämnden finner, i likhet med domkapitlet, att de uppgifter som har framkommit kan läggas till grund för prövningen i ärendet oavsett om 7Ehimlens personuppgiftsansvarige verkligen haft rätt att lämna ut dessa enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204).

Överklagandenämnden finner, på de av domkapitlet anförda skälen, att A genom sina uttalanden på internetsajten 7Ehimlen i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha och att han brutit mot det ovan angivna prästlöftet. Redan på denna grund ska A förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst. Vad han anför i Överklagandenämnden i den delen föranleder inte någon annan bedömning.

A:s överklagande ska sammanfattningsvis avslås.

Överklagandenämndens beslut: Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Sökord: Obehörighet.

Ärendenummer: ÖN 20-2009

Beslut 14/09